

Vergaderjaar 2019–2020

33 529

Gaswinning

Nr. 767

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN EN KLIMAAT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 26 mei 2020

Zoals ik uw Kamer op 16 maart jl. per brief (Kamerstuk 33 529, nr. 737) heb geïnformeerd, heeft de Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade Groningen (TCMG) moeten besluiten om uit voorzorg voorlopig geen opnames thuis uit te voeren vanwege de coronamaatregelen. Dit is gedaan om de veiligheid van de schademelders en de TCMG-medewerkers/deskundigen te waarborgen. De TCMG werkt met man en macht om de door corona opgelopen vertraging in de schade-opnames te minimaliseren. Naast schade-opnames in leegstaande gebouwen en de reeds gestarte pilot met video-schade-opnames is de TCMG sinds 11 mei jl. weer gestart met de reguliere schade-opnames conform de richtlijnen van het RIVM zodat inwoners van Groningen zo goed en zo snel mogelijk geholpen kunnen worden. De afhandeling van schademeldingen door de TCMG is onverminderd doorgezet.

Terwijl de winkel open is, wordt toegewerkt naar de oprichting van het Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG). Het IMG start op 1 juli aanstaande. Inwoners van Groningen kunnen bij het IMG niet alleen terecht voor aanvragen om vergoeding van fysieke schade, maar ook voor andere schade-soorten zoals schade door waardedaling en immateriële schade. Dit is een belangrijke mijlpaal voor de inwoners van Groningen. Met de vergoeding van immateriële schade wordt het leed in Groningen niet weggenomen maar wordt wel een belangrijke stap gezet in de erkenning en daarmee hopelijk verzachting van het leed.

Het IMG in oprichting (i.o.) heeft de afgelopen tijd voor zowel schade door waardedaling als immateriële schade gewerkt aan de werkwijze voor de vergoeding van deze schade-soorten. Voor schade door waardedaling is de werkwijze gereed. Het IMG stelt alles in het werk om vanaf 1 september te kunnen starten met de behandeling van meldingen over schade door waardedaling. De aanpak voor immateriële schade is nog in ontwikkeling, waardoor het starten met de behandeling van meldingen hiervan later in het najaar zal starten. In deze brief ga ik nader in op de afhandeling van de

schademeldingen tijdens de coronacrisis, de oprichting van het IMG en de werkwijze voor waardedaling en immateriële schade. Ook informeer ik uw Kamer over het jaarverslag van de TCMG, de evaluatie van het samenwerkingsconvenant tussen de NCG en de TCMG en de publicatie van een rapport over het hoge aantal schademeldingen.

Schadeafhandeling TCMG tijdens coronacrisis

De TCMG werkt zoals hiervoor geschetst hard om de gevolgen van de corona-maatregelen op de schadeafwikkeling zoveel mogelijk te beperken. Bij de schademeldingen waar reeds een opname heeft plaatsgevonden, heeft de TCMG het afhandelingsproces doorgezet, waardoor er op reguliere wijze besluiten genomen konden worden. Vanaf medio maart zijn er 5726 besluiten genomen. Met ingang van 1 april jl. is de TCMG verder gegaan met schade-opnames in leegstaande gebouwen zoals kerken en scholen en hebben er schade-opnames per videoverbinding plaatsgevonden. Bij deze laatste vorm wordt momenteel verkend of dit ook toegepast kan worden bij kwetsbare groepen, bij wie voorlopig geen fysieke schade-opnames plaats zullen vinden. Bij zowel bewoners als deskundigen is sprake van tevredenheid over deze nieuwe werkwijze. In de week van 11 mei, het moment dat de TCMG in overleg met bewoners de fysieke schade-opnames heeft hervat, waren reeds 450 schade-opnames gepland. Dit aantal wordt maximaal opgeschaald. Hierbij staat de volksgezondheid voorop en worden bewoners en deskundigen aan een strikt protocol volgens RIVM-richtlijnen gehouden. Op deze manieren zorgt de TCMG ervoor dat de schadeafhandeling zo goed en snel als mogelijk weer gecontinueerd wordt voor de bewoners. Het is op dit moment nog niet te zeggen welke vertraging er als gevolg van de coronacrisis precies op zal treden, maar het streven naar een doorlooptijd van een schademelding van gemiddeld zes maanden blijft staan.

Jaarverslag TCMG: bijna 25.000 schademeldingen afgehandeld

Op 23 maart jl. publiceerde de TCMG haar jaarverslag (zie bijlage)¹. Uit dit jaarverslag komt een stabiel klanttevredenheidsniveau naar voren. Schademelders zijn tevreden over het persoonlijk contact, waarbij aspecten als vriendelijkheid en behulpzaamheid goed scoren. In het afgelopen jaar zijn er meer schademeldingen afgehandeld dan vorig jaar. In 2019 werden er in totaal 24.191 schademeldingen afgehandeld tegenover 3.666 in 2018. Er werd in 2019 139,5 miljoen euro aan schadevergoedingen uitgekeerd. Gemiddeld genomen duurt de afhandeling van een reguliere schademelding nu circa een half jaar. Het jaarverslag laat zien dat het aantal schademeldingen is gegroeid in de loop van 2019; er kwamen in totaal 26.798 nieuwe schademeldingen binnen. Ook de organisatie groeide mee met de toename van schademeldingen. De organisatieomvang nam toe van 215 naar 315 fte. Ik kan het alleen maar ondersteunen dat de TCMG al deze informatie op een transparante en toegankelijke wijze heeft gepubliceerd.

Waardedaling

Het IMG heeft mij geïnformeerd dat zij het advies van Hammerstein (Kamerstuk 33 529, nr. 696) inclusief de bijbehorende aanbevelingen zal overnemen en de methode van Atlas voor Gemeenten zal hanteren. De kwartiermaker IMG heeft conform de gewijzigde motie van de leden Agnes Mulder en Sienot (Kamerstuk 35 250, nr. 39) de commissie Hammerstein ook gevraagd te adviseren over de methode van Invisor (Kamerstuk 33 529, nr. 722).

¹ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.

De commissie heeft wetenschappelijke en methodologische bezwaren tegen deze methode en beoordeelt de uitkomsten als niet plausibel. Zo gaf de methode uitkomsten waarbij woningen in de kern van het aardbevingsgebied zich in de afgelopen jaren ongeveer op dezelfde manier ontwikkelden als woningen in de meest gewilde delen van de Randstad. De kwartiermaker komt tot de conclusie dat er onvoldoende argumenten zijn om te kiezen voor deze methode en ziet geen reden om af te wijken van de aanbevelingen van de commissie Hammerstein. Voor de werkwijze van de waardedaling geldt het volgende. Voor iedereen die de woning na augustus 2012 in bezit had maar nadien heeft verkocht, wordt op basis van de verkoopprijs berekend welk bedrag werd misgelopen. Dit geldt ook voor degenen die de woning nog steeds in bezit hebben. In dat geval wordt uitgegaan van de WOZ-waarde op de peildatum 1 januari 2019. Het is daarbij mogelijk om tot op de dag nauwkeurig te berekenen om hoeveel schadevergoeding het gaat.

Immateriële schade

De werkwijze voor de vergoeding van immateriële schade wordt momenteel door het IMG i.o. uitgewerkt. Er bestaat spanning tussen het kunnen behandelen van een grote hoeveelheid aanvragen en een zorgvuldige maatwerk aanpak om de immateriële schade individueel vast te stellen. Het IMG heeft laten weten dat zij werkt aan een menselijke en individuele aanpak die recht doet aan de situatie in Groningen. Bovendien is er ruimte om te differentiëren in de omvang van immateriële schadevergoeding. In de meest recente brief van de kwartiermaker IMG wordt wederom benadrukt dat de procedure voor het toekennen van immateriële schadevergoeding op zichzelf niet tot extra leed mag leiden. Daarom streeft de kwartiermaker IMG een laagdrempelige en mensgerichte procedure na. De bewoner krijgt daarbij de mogelijkheid zijn verhaal te doen en het IMG zal hierbij ondersteuning bieden. De eventuele bijzondere omstandigheden uit dit verhaal worden betrokken bij het vaststellen van de immateriële schade. Op het moment dat een bewoner de aanvraag kan indienen en de bewoner vanwege zijn persoonlijke situatie meer tijd nodig heeft om zijn immateriële schade kenbaar te maken, dan is dat mogelijk. Zijn mogelijkheden vervallen daardoor niet. Verder heb ik het IMG op het hart gedrukt dat het belangrijk is dat de meest kwetsbare groepen worden geprioriteerd. Uiteraard heeft het IMG oog voor de prioritaire groepen, tegelijkertijd dient de werkwijze de komende tijd nog definitief te worden vastgesteld. Ook zal het IMG i.o. bij de vaststelling van de werkwijze de relevante jurisprudentie en het advies van de commissie immateriële schade Groningen betrekken (Kamerstuk 33 529, nr. 725). Het streven is dat de werkwijze deze zomer gereed is en dat bewoners dit najaar bij het IMG terecht kunnen voor immateriële schade. Zodra de werkwijze voor immateriële schade definitief is zal ik uw Kamer hierover informeren.

Inwerkingtreding Tijdelijke wet Groningen per 1 juli (aanpak waardedaling en immateriële schade)

Het Instituut Mijnschade Groningen (IMG) start op 1 juli aanstaande. Het IMG zal dan naast fysieke schades ook andere schadesoorten behandelen, zoals schade door waardedaling en immateriële schade. Voor schade door waardedaling zullen naar verwachting meer dan 100.000 Groningers een aanvraag indienen. Bewoners die een aanvraag indienen voor waardedaling of immateriële schade verdienen zo snel mogelijk duidelijkheid over de procedure en de uitkomst daarvan, maar ook dat hun aanvraag zorgvuldig wordt bekeken en dat zij er, indien van toepassing, een toelichting op kunnen geven. Het IMG i.o. wil faciliteren dat aanvragen op een nauwkeurige maar efficiënte wijze kunnen worden

afgehandeld door het IMG. De heer prof. Kortmann, de voorzitter van de TCMG en kwartiermaker voor het IMG, heeft mij hier recentelijk per brief over geïnformeerd.

De Tijdelijke wet Groningen (TwG) bepaalt dat het IMG een beslistermijn van acht weken hanteert voor aanvragen die worden afgehandeld zonder deskundigenonderzoek, zoals schade door waardedaling en immateriële schade. Het IMG i.o. heeft aangegeven dat het vanwege de enorme aantallen aanvragen niet haalbaar is om iedereen tegelijkertijd binnen acht weken te bedienen. De huidige voorloper van het IMG, de TCMG, heeft tot nu toe immers ongeveer 40.000 schadeaanvragen afgehandeld in twee jaar. De uitdaging is om twee tot drie keer zoveel besluiten binnen een paar maanden af te handelen met een voor bewoner zo min mogelijk belastende, eenvoudige aanvraag. Om dit mogelijk te maken, stelt het IMG i.o. een groepsgewijze aanpak voor bij de afhandeling van de aanvragen voor schadevergoeding voor waardedaling.

Het IMG i.o. geeft aan dat zij de vergoedingen voor de schadevergoeding door waardedaling gemeente voor gemeente wil uitkeren. Voorafgaand aan de start van deze groepsgewijze aanpak wordt bekend gemaakt hoe deze er precies uit zal zien en in welke volgorde de hun aanvraag kunnen indienen. Het IMG i.o. heeft aangegeven dat het belangrijk is zorg te dragen voor een fasering van deze aanvragen, zodat de besluiten gecontroleerd en voldoende in tijd gespreid kunnen worden genomen. Op deze manier wordt een stuwmeer voorkomen en weten de inwoners van Groningen waar ze aan toe zijn. Vanwege de maatregelen ten gevolge van COVID-19 lopen een aantal intensieve samenwerkingstrajecten, zoals de implementatie van ICT systemen, vertraging op. Dit betekent dat de ICT-systemen die voor de behandeling van de aanvragen voor wat betreft waardedaling nodig zijn, naar verwachting per 1 september gereed zullen zijn. Om die reden stelt het IMG i.o. voor om te starten met de uitkeringen van schadevergoedingen door waardedaling in de gemeenten Loppersum en Appingedam per 1 september.

De heer Kortmann heeft mij laten weten dat bewoners vooraf adequaat geïnformeerd worden door het IMG over de aanpak. Ik wil op korte termijn bekijken hoe deze aanpak verder kan worden gefaciliteerd, bijvoorbeeld door een aanpassing van de wet. Ik informeer u hierover voor de start van het IMG.

In de Tijdelijke wet Groningen is in artikel 13 geregeld dat het IMG een beslistermijn van acht weken hanteert voor aanvragen om vergoeding van schade die worden afgehandeld zonder deskundigenonderzoek, zoals schade door waardedaling en immateriële schade (Kamerstuk 35 250). Voor de afhandeling van fysieke schade is wel een deskundigenonderzoek vereist. De hiervoor genoemde omstandigheden samen leiden ertoe, zoals hierboven al aangegeven, dat het IMG op het moment dat de wet inwerking treedt niet in staat is om binnen de genoemde beslistermijn van acht weken besluiten te nemen op aanvragen om vergoeding van schade door waardedaling en immateriële schade. Daarom ben ik voornemens om de inwerkingtreding van artikel 13 van de Tijdelijke wet Groningen tijdelijk op te schorten. Dit betekent dat voor de afhandeling van aanvragen om schadevergoeding voor waardedaling en immateriële schade op grond van de Tijdelijke wet Groningen de standaardregeling over beslistermijnen van de Algemene wet bestuursrecht (artikel 4:13 en 4:14 Awb) geldt.

Per 1 juli zal ook het Besluit Tijdelijke wet Groningen in werking treden, een algemene maatregel van bestuur waarin op verschillende punten nadere uitwerking wordt gegeven aan bepalingen van de Tijdelijke wet Groningen. Hierin wordt onder meer geregeld dat het IMG ten behoeve

van de beoordeling van aanvragen om vergoeding van schade door waardedaling gebruik kan maken van WOZ-waardes uit de landelijke voorziening WOZ.

Samenloop schadeafhandeling en versterkingsoperatie

NCG en TCMG hebben in september vorig jaar een convenant gesloten waarin zij de ambitie uitspreken om intensiever samen te werken. Uit een eerste onderzoek van NCG en de TCMG blijkt er weinig sprake te zijn van adressen waar een openstaande schademelding is en die opgenomen zijn in het versterkingsprogramma. De NCG en de TCMG bekijken gezamenlijk hoe in complexe gevallen een maatwerkoplossing geboden kan worden. De uitvoering van het convenant wordt op dit moment geëvalueerd. Hieruit komt bijvoorbeeld naar voren dat het aanwijzen van een enkele zaakwaarnemer over het algemeen erg wordt gewaardeerd. Op basis van de uitkomsten hiervan zal bekeken worden hoe de samenwerking tussen beide organisaties verder vormgegeven kan worden. De behoefte van de bewoner staat hierin centraal.

RUG rapport

Sinds de beving bij Westerwijtwerd van 22 mei 2019 is er sprake van een hoger aantal schademeldingen per week. De RUG is door de TCMG gevraagd om te onderzoeken of er sprake is van een structurele toename van het aantal schademeldingen. Daarnaast is de RUG gevraagd om de oorzaak hiervan te achterhalen. De resultaten hiervan zijn op 28 april jl. gepresenteerd. De TCMG heeft een reactie op haar website gepubliceerd². Uit dit onderzoek komt geen eenduidige reden voor de toename van het aantal schadegevallen naar voren. Het laat wel zien dat het grote aantal meldingen waarschijnlijk nog geruime tijd aan zal houden en dat de TCMG zich dus daarop moet voorbereiden. De TCMG heeft de afgelopen periode een aantal maatregelen genomen om de schadeafhandeling te versnellen. Uw Kamer is bij brieven van 3 juni 2019 (Kamerstuk 33 529, nr. 639) en 5 februari 2020 (Kamerstuk 33 529, nr. 722) hierover geïnformeerd. Verder komt uit het onderzoek naar voren dat er een kwetsbare groep bewoners is, vaak met een geschiedenis van meervoudige schade, die hun schade niet (meer) meldt, mogelijk door slechte ervaringen in het verleden. De TCMG verwacht dat het ruimere mandaat van het IMG zal helpen deze mensen te bereiken, omdat men dan ook immateriële schade en waardedaling zal kunnen melden. Bovendien monitort de TCMG continu de schademeldingen.

Uit het onderzoek blijkt wel dat wanneer mensen schade niet melden, dit veel minder vaak dan voorheen komt door een laag vertrouwen. Niettemin blijft het terugwinnen van het vertrouwen van de bewoners in Groningen bij de schademeldingen voor zowel de TCMG, het IMG i.o. als voor mij een aandachtspunt. Positief is dat 47% van de bewoners die schade wel gemeld hebben aangeeft (zeer) tevreden te zijn. Dit vertrouwen en tevredenheidsniveau blijkt ook uit bovengenoemd jaarverslag.

De Minister van Economische Zaken en Klimaat,
E.D. Wiebes

² <https://schadedoormijnbouw.nl/nieuws/verdere-stijging-schademeldingen-wijst-op-inhaalslag>